

Marcus 12:28-34 Het grootste gebod

Een van de schriftgeleerden die naar hen geluisterd had terwijl ze discussieerden, en gemerkt had dat Hij hun correct had geantwoord, kwam dichterbij en vroeg: 'Wat is van alle geboden het belangrijkste gebod?'

²⁹Jezus antwoordde: 'Het voornaamste is: "Luister, Israël! De Heer, onze God, is de enige Heer; ³⁰heb de Heer, uw God, lief met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw verstand en met heel uw kracht." ³¹En daarna komt dit: "Heb uw naaste lief als uzelf." Er zijn geen geboden belangrijker dan deze.'

³²De schriftgeleerde zei tegen Hem: 'Inderdaad, meester, wat U zegt is waar: Hij alleen is God en er is geen andere god dan Hij, ³³en Hem liefhebben met heel ons hart en met heel ons inzicht en met heel onze kracht, en onze naaste liefhebben als onszelf betekent veel meer dan alle brandoffers en andere offers.'

³⁴Jezus vond dat hij verstandig had geantwoord en zei tegen hem: 'U bent niet ver van het koninkrijk van God.' En niemand durfde Hem nog een vraag te stellen.

Een belangrijke vraag?

"Wat van alle geboden is het belangrijkste gebod?"

Voor heel wat christenen is dit niet echt een relevante vraag. Dit ruikt immers te veel naar werkgerechtigheid. Jezus echter verwees maar al te vaak vooral naar belang van het concrete leven, en dan kom je al snel uit bij de 'geboden' of raadgevingen van God. Voor Joden was de vraag helemaal niet zonder belang. Er was immers een heel stelsel van geboden en verboden (vanaf de Middeleeuwen 613 mitsvot of regels). Begrijpelijk dat mensen zich al eens afvroegen of alles even belangrijk was.

Wat voorafgaat...

Marcus 11 vertelt hoe Jezus triomfantelijk wordt onthaald in Jeruzalem. De hosanna's en halleluja's zijn niet uit de lucht. Slogans klinken echter vaak hol. In de paragrafen die volgen wordt Jezus langs alle kanten aangevallen.

Jezus gaat de tempel binnen en ziet onverdraaglijke dingen. Hij houdt er a.h.w. grote kuis. Verweven in die episode is er de vervloeking van de vijgenboom die geen vrucht draagt (symbool van een onvruchtbare godsdienst). De hogepriesters en de schriftgeleerden zoeken naar een manier om Jezus om te brengen (11.18)

- ☑ 12:1-12 Gelijkenis van de onrechtvaardige pachters die weigeren vrucht af te dragen. De leiders die zich geviseerd voelen willen Jezus gevangennemen.
- ☑ 1:13-17 De leiders sturen enkele farizeeën en herodianen naar Jezus toe met een vraag m.b.t. het betalen van belastingen. Vers 13 toont dat dit geen neutrale vraag was ('om hem een ongeoorloofde uitspraak te ontlokken').
- ☑ 12:18-27 Enkele Sadduceeën willen het Jezus moeilijk maken met een hele discussie rond de opstanding.
- ☑ 12:38 Jezus waarschuwt expliciet voor (sommige) schriftgeleerden.

Een schriftgeleerde kwam... Nog een strikvraag?

Op zijn geheel eigen manier slaat Jezus alle aanvallen af; alle vragen worden beantwoord of afgeweerd... En dan komt nog een schriftgeleerde, die alles heeft gehoord en gezien, naderbij: "Wat van alle geboden is het belangrijkste gebod?" In het kader van de hele context verwacht je weer een strikvraag.

Een goede vraag? Een open en neutrale vraag?

In Matteüs 22 lijkt het inderdaad te gaan om een strikvraag...

“Nadat de farizeeën hadden vernomen dat Hij de sadduceeën tot zwijgen had gebracht, kwamen ze bij elkaar. Om Hem op de proef te stellen vroeg een van hen, een wetgeleerde: ‘Meester, wat is het grootste gebod in de wet?’” (Mat 22:34-36)

Het ruikt verdacht, er zijn bijbedoelingen. Matteüs schrijft dan ook later, in een erg gespannen context tussen joden en christenen.

Het Griekse *peirazo* wordt ook gebruikt voor ‘de verzoeker’, wat idd. een negatieve bijklank heeft. Het hoeft echter niet noodzakelijk negatief bedoeld zijn. Het is heel goed mogelijk dat de Farizeeën gewoon te weten wilden komen tot welke school Jezus behoorde: de gematigde van Sjammai, of de hardere lijn van Hillel.

Hoe moeilijk is het soms niet om open, eerlijk, positief neutraal te zijn, te communiceren zonder verzwegen bijbedoelingen? Anderzijds: hoe snel verdenken we anderen er niet van bijbedoelingen te hebben?

In Marcus 12 is het beeld anders.

“Een van de schriftgeleerden die naar hen geluisterd had terwijl ze discussieerden, en gemerkt had dat Jezus hun correct had geantwoord, kwam dichterbij en vroeg...”

Deze schriftgeleerde kijkt op een positieve manier naar Jezus. Bovendien krijgt hij van Jezus een compliment in vers 34.

Marcus’ versie lijkt veruit de mooiste. Te midden van valstrikken en beschuldigingen is er iemand die oprecht meer te weten wil komen. Wat een frisse wind!

Interpellerend: hoe zit het met onze relaties? Hoe open en eerlijk zijn ze? Hoe verlopen onze dialogen? Kunnen we ook hier spreken van ‘een frisse wind’? Hoe kunnen we dit verbeteren?

Het eerste, grootste of belangrijkste gebod?

Wat is nou het belangrijkste gebod? Hierop een duidelijk expliciet antwoord geven kan doen besluiten dat er geboden zijn die minder of helemaal niet belangrijk zijn. Is de sabbat belangrijker dan de andere? Of het verbod om onrein voedsel te eten? Zijn er geboden die je kunt laten vallen? Soms volstaat het om A te zegen om verweten te worden dat je B verwaarloost...

Wat zou jij antwoorden op die vraag? Welk gebod vind jij het belangrijkste? Welke geboden of wetten wegen lichter of kun je zelfs achterwege laten?

En hoe zit dat met de Tien Woorden en die vele regels in de Wet van Mozes? Je kunt toch niet alles doen, dus pik je er de belangrijkste uit, en de rest...

Jezus’ antwoord

De manier waarop Jezus antwoordt is interessant. Zoals wel vaker het geval is antwoordt hij niet rechtstreeks op de vraag. De schriftgeleerde vraagt één gebod, Jezus geeft er twee.

Eigenlijk citeert Jezus twee teksten uit de Hebreeuwse Schrift: Deut 3 en Lev 19:18.

- **Deuteronomium 3:** een deel van het Sjema Israël, de geloofsbelijdenis die de basis vormt van het Joodse geloof. *“Luister, Israël! De Heer, onze God, is de enige Heer; heb de Heer, uw God, lief met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw verstand en met heel uw kracht.”*

De Frans-Joodse bijbelgeleerde vertaalt: “*Gij zult de Heer uw God liefhebben met heel je hart, heel je wezen, heel je verstand, heel je intensiteit.*” Heel ons wezen, alle aspecten van ons menszijn zijn betrokken bij de liefde voor God.

* Merk het verschil op met onze geloofsbelijdenissen: vaak bestaan die uit een heel lijstje met leerstellingen, dogma's of doctrines die je moet kennen, aanvaarden en belijden – soms heel theoretisch en theologisch.

- Leviticus 19:18 – Jezus verbindt liefde voor God met liefde voor de naaste. Matteüs 22:39 lijkt nog een stap verder te gaan: “*God liefhebben (...) is het grootste en eerste gebod. Het tweede is daaraan gelijk: heb uw naaste lief als uzelf.*”⁴⁰ Deze twee geboden zijn de grondslag van alles wat er in de Wet en de Profeten staat.” Vaak vragen mensen zich af hoe ze God (onzichtbaar, ongrijpbaar) kunnen liefhebben. Jezus lijkt aan te geven dat je God vooral kunt liefhebben door je naaste lief te hebben.

Schriftgeleerden en farizeeën spraken vaak in termen van wetten en geboden, wat toegelaten of verboden was (zie Marcus 2). Jezus spreekt over liefde. Wetten kunnen verstarren ('chosifier' – 'verdingen'), liefde beschermt het leven, geeft leven. Een wet kan vóór alles komen, liefde daarentegen plaatst de ander centraal.

Ook in de Bergleer (Mat 5-7) stelt Jezus de liefde centraal. Eerst geeft hij aan dat het helemaal niet zijn bedoeling was om de wet af te schaffen, maar om te vervullen (= weer vol maken, weer de juiste dimensie geven). Dan vervolgt hij: “Je hebt gehoord dat er gezegd is... doe dit niet, doe dat niet, ik zeg u...” Uiteindelijk komt hij uit bij ‘heb de ander lief’, zelfs je vijand!

De ander liefhebben als jezelf...

“Wie hard is voor zichzelf, voor wie kan die goed zijn?” (Siracide 14.5)

AGAPE - liefde

Emoties zijn niet het belangrijkste element in AGAPE – liefde. Het gaat eerder om liefde als concreet principe: het beste willen

voor de ander en daar naar handelen (in O.T.: ‘in de richting van’ je naaste)

“Liefde is meer dan alle brandoffers en andere offers.”

Het antwoord van de schriftgeleerde is magistraal: liefde voor God en de medemens is meer dan alle brandoffers en andere offers! Als je het uitbreidt naar allerhande rituelen en vrome gebruiken, dan is het ook voor ons veelbetekenend.

Paulus lijkt dit alles goed begrepen te hebben: “*Als ik de liefde niet heb, ben ik niets!*” (1 Kor 13). En ook: “*Dien elkaar in liefde, want de hele wet is vervuld in één uitspraak: ‘Heb uw naaste lief als uzelf.’*” (Gal 5:14)

Ook de conclusie is schitterend. Jezus antwoordt: “*U bent niet ver van het koninkrijk van God.*” Gods koninkrijk is niet het paradijs later, maar de wereld en het leven zoals de Schepper die ‘droomde’.

En dan het slotwoord: “*Niemand durfde Hem nog een vraag te stellen*”. In een negatieve context van wantrouwen, beschuldigingen en verdachtmakingen volstaat de moed en de oprechtheid van één man die vooruit wilde en die zich openlijk uit, zonder bijbedoelingen, om het klimaat te veranderen...

Waarom zegt Jezus dat? Is hij er bijna, maar nog niet helemaal? Wat ontbreekt er dan nog aan? Kun je zeggen: ik ben er, ik heb het?